

KOMISSAARIOHJEET

Nämä komissaariohjeet on laadittu helpottamaan ja yhtenäistämään Suomen Filatelistiliiton nimittämien komissaarien toimintaa Nordia-, FEPA- ja FIP-näyttelyissä.

Näiden ohjeiden lisäksi FIP-näyttelyiden komissaaritoimintaa ohjaavat seuraavat säännöt, joihin jokaisen komissaarin tulee olla perehtynyt:

- **GREX Section IV (Commissioners)**
- **Guidelines for the duties and accreditation of national commissioners**

Yllä mainitut säännöt löytyvät mm. FIP:n internet-sivuilta www.f-i-p.ch

Komissaari toimii näyttelyn järjestäjien ja näytteilleasettajien yhdyshenkilönä kaikissa esille tulevilla asioissa. Hän hoitaa kaiken paperi- ja sähköpostiliikenteen ulkomaisen näyttelytoimikunnan kanssa. Hän pitää tehtävänsä ajan aktiivisesti yhteyttä näyttelytoimikuntaan ja suomalaisiin näytteilleasettajiin.

1. Komissaarin tehtävät ennen näyttelyä

1.1. Komissaari tiedottaa mahdollisimman laajasti näyttelystä ja "markkinoi" sitä potentiaalisille näytteilleasettajille. Informaatiokanavia ovat:

- Filatelisti-lehti (tiedote Filatelisti-lehteen edellytetään jokaisesta näyttelystä)
- muut suurimmat postimerkkilehdet (kuten SP-lehti, Abophil ja Keräilyuutiset),
- Liiton internet-sivut ja
- komissaarin henkilökohtaiset yhteydenotot näytteilleasettajiin.

1.2. Komissaari jakelee näyttelyn bulletiinit ja ilmoittautumislomakkeet. Tarvittaessa niitä kannattaa tilata lisää näyttelyorganisaatiolta hyvissä ajoin ennen ilmoittautumisajan päättymistä. Yksi kappale kaikkia näyttelyn bulletineja tulee toimittaa Liitolle.

1.3. Komissaari vastaanottaa näytteilleasettajien ilmoittautumislomakkeet, johdantolehden ja mahdolliset synopsiksen määräaikaan mennessä. Suomelle asetettu kokoelmien vähimmäismäärä FIP-näyttelyissä on tällä hetkellä 7 täysimittaista kokoelmaa. Mikäli kokoelmia on vähemmän, näyttelyllä ei ole velvoitetta huolehtia komissaarin kustannuksista. Tästä syystä tavoitteena on pidettävä vähintään 7 ilmoittautumista näyttelyä kohti.

1.4. Komissaari tarkistaa ilmoittautumisista mm. seuraavat yksityiskohdat:

- kokoelmien tulee kuulua varmasti niihin luokkiin, joihin ne on ilmoitettu
- mikäli jostakin syystä kokoelmasta ei ilmene varmuudella, mihin luokkaan se kuuluu, luokka on tarkistettava näytteilleasettajalta ennen lomakkeen lähettämistä eteenpäin
- kaikille kokoelmilla on oltava osallistumisoikeus (vähintään kansallinen vermeil-mitali); näyttelyn IREX:issä eli näyttelyn erityissäännöissä voi kuitenkin olla poikkeuksia (aiempaa kansallista menestystä ei vaadita kokeiluluokissa, kirjallisuudessa ym.)
- kaikkien näytteilleasettajien tulee olla Liiton jäseniä (komissaari tarkistaa Liitosta)
- komissaarin on selvitettävä Liiton toimistosta mitkä kokoelmat ovat ensimmäistä kertaa mukana ko. tason näyttelyssä sekä aikaisemmin esillä olevista kokoelmista mikä on niiden FIP-kokoelmanumero. On mahdollista että kokoelma on aikaisemmin ollut esillä jollakin muulla nimellä. Liitto saa FIP-kokoelmaluettelon vuosittain FIP:n sihteeriltä. (Luettelon mukaisesti määräytyy FIP-näyttelyn maakohtainen kokoelmien vähimmäislukumäärä, joka on edellytys komissaarin oikeuksille.)
- komissaari tarkistaa näytteilleasettajan ilmoittamat kokoelman edelliset tulokset
- kehymäärän tulee olla yksi, viisi tai kahdeksan näyttelyn IREX-sääntöjen mukaisesti (ei koske nuoriso- eikä kokeiluluokkia tms.)
- johdantolehden (ja mahdollisen synopsiksen) tulee seurata ilmoittautumislomaketta; on

myös mahdollista että ne pyydetään vasta myöhemmin; tässä menetellään IREX:in mukaan

- 1.5. Saatuaan näyttelyorganisaatiolta luettelon näyttelyyn hyväksytyistä kokoelmista komissaari informoi asiasta kaikille hakijoille, myös niille joiden kokoelmaa ei ole hyväksytty. Lisäksi lista toimitetaan Liiton toimistoon (julkaistavaksi Liiton internet-sivuilla), Filatelisti-lehteen ja muihin suurimpiin postimerkkilehtiin.
- 1.6. Komissaari kerää kehysmaksut näytteilleasettajilta ja hoitaa ne ajoissa näyttelyorganisaatiolle.
- 1.7. Vastaanotettuaan kokoelmapussit ja inventaariolomakkeet komissaari jakelee ne näytteilleasettajille.
- 1.8. Viimeistään tässä yhteydessä on syytä kirjoittaa ja jaella komissaarikirje, jossa ohjeistetaan kokoelmien tulevasta toimittamisesta aikatauluineen, kokoelmien vakuuttamisesta, inventaariolomakkeen ja kokoelmapussien täyttämisestä, aitoutustodistuksista, kokoelmasivujen numeroinnista jne.

Komissaarikirjeessä näytteilleasettajille kannattaa antaa ainakin seuraavat ohjeet:

- Näytteilleasettajat eivät lähetä kokoelmiaan näyttelytoimikunnalle omin päin. Kokoelmat ovat kuljetusten ajan komissaarin vastuulla.
- Näytteilleasettaja vakuuttaa oman kokoelmansa kuljetusta ja näyttelyä varten. Liitto tai komissaari eivät huolehdi kokoelmien vakuuttamisesta. Kokoelmien vakuuttamisesta on hyvä antaa seuraavat tiedot, jotka löytyvät myös Liiton internet-sivuilta:

Liiton näyttelyvakuutus sopimus Tapiolassa

Suomen Filatelistiliitolla on vuonna 2007 solmittu vakuutusyhteistyösopimus Tapiola-ryhmän kanssa. Sopimus koskee koti- ja ulkomaisiin näyttelyihin osallistuvien kokoelmien vakuuttamista näyttelyiden ja kuljetusten ajaksi.

Vakuutusmäärä on vakuutusnottajan ilmoittama näyttelyyn osallistuvan kokoelman markkina-arvo. Vakuutusaika sovitaan näyttelykohtaisesti. Korvauserusteena on sattuneen vahingon määrä, enintään kuitenkin vakuutusmäärä.

Vakuutusmaksut kotimaisissa näyttelyissä ovat 0,25 % ilmoitetusta vakuutusmäärästä. Ulkomaisissa näyttelyissä vakuutusmaksut ovat seuraavat: pohjoismaisissa näyttelyissä 0,30 %, eurooppalaisissa näyttelyissä (poislukien Venäjä) 0,40 %, muissa maissa (poislukien Venäjä) 0,50 % sekä Venäjällä 0,80 %. Vakuutusmaksuun lisätään lakisääteinen vakuutusmaksuvero, joka on tällä hetkellä 22 % verottomasta maksusta. Vähimmäismaksu näyttelyä kohti on 70 euroa.

Vakuutusnottajan omavastuu on muualla kuin Venäjän alueella tapahtuvissa vahingoissa 200 euroa / vahinko. Venäjän alueella tapahtuvissa vahingoissa vakuutusnottajan omavastuu on 10 % vahingon määrästä, vähintään kuitenkin 500 euroa / vahinko.

Liitto on sopijaosapuolena vain Tapiolan kanssa tehdyssä vakuutusyhteistyösopimuksessa. Kukin näytteilleasettaja vakuuttaa kokoelmansa itse erillisellä vakuutuskirjalla. Vakuutus tulee ottaa viimeistään kaksi viikkoa ennen näyttelyyn liittyvän kuljetuksen alkamista. Tätä varten Tapiola-ryhmä tarvitsee seuraavat tiedot: vakuutusnottajan nimi ja osoite, haluttu vakuutusaika (johon sisältyvät edestakaiset kuljetukset), näyttelyn nimi, näyttelypaikka ja -aika, lähtöpaikka, kuljetusväline ja palautuspaikka sekä vakuutettavan kokoelman vakuutusmäärä.

Lisätietoja saa parhaiten Tapiolan Kuljetusvakuutus- ja korvauspalvelun numerosta (09) 453 4290 tai sähköpostitse [Y-Kuljetusvakuutukset\(a\)tapiola.fi](mailto:Y-Kuljetusvakuutukset(a)tapiola.fi). Vakuutuksen voi myös saattaa voimaan puhelimitse tai sähköpostitse. Vakuutus sopimuksen numero 339-0004745-S nopeuttaa asiointia.

- Näytteilleasettajaa pyydetään toimittamaan komissaarille valokopio kokoelmansa vakuutuskirjasta.
- Kokokohteet tulee kiinnittää kaikista kulmistaan. Ne saattavat muuten irrota ja vahingoittua matkalla, tai näyttelyn rakentajat jättävät ne roikkumaan kehyksissä.
- Sivunumerot tulee merkitä myös kokoelman etupuolelle sekä kokoelmapusseihin. Riippumatta siitä mitä näyttelyn säännöissä sanotaan sivujen numeroinnista (jota tietenkin pitää noudattaa), on syytä merkitä sivunumerot siististi, juoksevilla numeroinnilla läpi koko kokoelman myös etupuolelle alakulmaan niin että ne näkyvät näyttelykehyksiin asennetussa kokoelmassa. Tähän on useita syitä:
 - kokoelman asentajien on näyttelypaikalla helpompi tarkistaa, että sivut menevät oikein,
 - komissaarin on ilman sivunumeroita täysin mahdoton tarkistaa, onko sivut kiinnitetty kehyksiin oikeassa järjestyksessä,
 - tuomarit eivät pysty arvostelussaan viittaamaan tiettyihin sivuihin, jos numerointi puuttuu. Juokseva numerointi tarkoittaa: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 jne. Se ei tarkoita: 1/I/ 2/I, 3/I...1/IV, 2/IV, 3/IV, tai muuta vastaavaa.
- Kokoelmapusseissa on ruudukko, johon on tarkoitus täyttää kehyksittäin kunkin sivun numerointi. Tuossa pussissa on oltava sen numeroiset sivut oikeassa järjestyksessä. Jos näytteilleasettaja toivoo jotain erityisjärjestelyä (esim. mukana on A3-lehtiä, tms.) ne on syytä selkeästi merkitä oikean kehyksen pussiin. On muistettava, että kokoelmien pystyttämistä huolehtivat vapaaehtoiset, ja pystyttäminen tapahtuu yleensä kiireessä.
- Sivujen tulee olla muovitaskuissa, jotka ovat auki vain ylhäältä tai yhdeltä sivulta. Kaikki muut vaihtoehdot ovat kohteiden kannalta riskialttiita. Kohteet voivat pudota, vahingoittua tai jopa kadota kuljetuksen, pystyttämisen tai purkamisen aikana.

1.9. Komissaari aikatauluttaa kokoelmien vastaanoton. Kokoelmia vastaanotettaessa on syytä käydä kokoelma läpi sivu sivulta inventaariolomakkeeseen verraten ja tarkistaa että:

- Kokoelmassa on kaikki sivut ja niillä olevat kohteet mukana.
- Inventaariolista pitää yhtä kokoelman kanssa. Komissaari vastaa siitä, että näytteilleasetajat saavat takaisin sen mitä ovat luovuttaneet.

Vastaanottohetkellä vastuu kokoelmasta siirtyy omistajalta komissaarille.

1.10. Kun näyttely järjestetään muussa kuin EU-maassa, komissaarin tulee selvittää etukäteen tarvittavat tullimuodollisuudet näyttelytoimikunnan tai pääkomissaarin avustuksella.

Jos näyttelymaan tulli vaatii, että kokoelmista on oltava valokopiot (esim. Venäjällä), näytteilleasettajan pitää toimittaa ne komissaarille, joka selvittää kokoelmat tullissa. Komissaarin kannattaa ottaa EU:n ulkopuolisten maiden tullivaatimuksista selvää etukäteen, jotta välttyään ikäviltä yllätyksiltä. Niitä voi sattua maasta rippumatta, kuten Tavastexissa 2007, missä norjalaisten kokoelmat jäivät Suomen tulliin.

1.11. Komissaari postittaa kirjallisuusluokan kohteet näyttelytoimikunnalle IREX-sääntöjen mukaan.

1.12. Viimeinen vaihe ennen näyttelyä on kokoelmien toimitustavan valinta, pakkaaminen ja lähettäminen tai kuljettaminen mukanaan näyttelyyn.

2. Kokoelmien kuljettaminen näyttelypaikalle

2.1. Näyttelytoimikunnat edellyttävät lähtökohtaisesti, että komissaari huolehtii keskitetysti kokoelmien toimittamisesta tai kuljettamisesta.

- 2.2. Kokoelmat voidaan a) lähettää lento- tai maarahtina kuljetusliikkeen kautta tai b) komissaari voi kuljettaa ne henkilökohtaisesti. *Muita kuljetusmuotoja ei sallita.*

a) Lähettäminen lento- tai maarahtina kuljetusliikkeen kautta

Liitolla on lukittava kokoelmien turvakuljetuslaatikko, jota komissaari voi lainata. Se painaa tyhjänä 13 kg, mikä kannattaa ottaa huomioon. Laatikko on mitoitettu noin seitsemälle 5-8 kehyksen kokoelmalle. Lentorahtiyrietykset eivät mielellään lähetä arvokkaita kokoelmia matkalaukussa, vaikka liitolla sellainenkin on tarkoitusta varten. Matkalaukut sekaantuvat helposti lentokentällä ja niiden jäljittäminen voi olla vaikeaa.

Lentorahdista kannattaa pyytää tarjoukset useilta kuljetusliikkeiltä (esim. DHL ja TNT). Hintaerot voivat olla suuria riippuen siitä onko kuljetus vakuutettu (valuable cargo tms.) vai vakuuttamaton (economy express tms.). Jos jokaisella näytteilleasettajalla on vakuutus kuljetusta ja näyttelyä varten, voi kuljetus olla vakuuttamaton, jolloin vältetään kokoelmien kaksoisvakuuttamiselta kuljetuksen aikana.

Toisaalta näyttelyvakuutuksen saannin ehtona on usein kuljetuksen vakuuttaminen. Mikäli kuljetusmuoto on vakuuttamaton, sen käyttö tulee hyväksyttää Tapiola-ryhmällä ennen kuljetuksen tilaamista, jotta varmistutaan siitä että Tapiolan kautta otetut näyttelyvakuutukset korvaavat mahdolliset vahingot vakuuttamattoman kuljetuksen aikana.

Maakuljetus on noin 50 % lentokuljetuksen hinnasta. Maakuljetus kestää lentokuljetusta kauemmin, Euroopassa yleensä noin kolme arkipäivää. Kuljetusliikkeet antavat lisätietoja kuljetusmuotojen kestosta.

Liitolla on kuljetussopimukset TNT:n ja DHL:n kanssa. Sopimusnumeroa käyttämällä molemmat myöntävät merkittävän alennuksen kuljetusmaksusta. Sopimusnumerot saa Liitosta.

Postitse lähettäminen on mahdotonta siksi, että kokoelmat ovat yleensä liian arvokkaita, ja postin kulku määränpäähän saattaa kestää arvaamattoman kauan.

b) Kokoelmien kuljettaminen henkilökohtaisesti

Kokoelmat voi kuljettaa näyttelyyn henkilökohtaisesti, jos pystyy kuljettamaan useita kokoelmia lentokoneen matkustamossa. Kannattaa selvittää hyvissä ajoin lentoyhtiöltä matkustamoon tuotavan käsitavaran painorajoitukset.

Kokoelmien kuljettaminen matkatavarana lentokoneen ruumassa on kielletty.

Lähellä järjestettäviin näyttelyihin (esim. Nordiat) kokoelmat voi kuljettaa myös omalla autolla, laivalla tai muulla kulkuneuvolla.

- 2.3. Kokoelmien lähettämisestä tai kuljettamisesta näyttelypaikalle aiheutuvat kulut jyvitetään näytteilleasettajien kesken kehysmäärien suhteessa. Komissaari huolehtii jyvityksestä ja laskuttamisesta.

3. Komissaarin tehtävät näyttelypaikalla

- 3.1. Komissaaria ollaan yleensä vastassa lentokentällä, ja kokoelmat kuljetetaan sieltä näyttelypaikalle järjestäjien toimesta. Omalla autolla saapuvat komissaarit tietysti ajavat suoraan näyttelypaikalle. Jos kokoelmat on lähetetty etukäteen lentorahtina, ne yleensä odottavat näyttelypaikalla. Mikäli kyseessä on EU:n ulkopuolinen maa, on syytä varautua tulliselvityksiin. Näyttelytoimikunta informoi etukäteen, miten ne on järjestetty.
- 3.2. Kun komissaari saapuu näyttelypaikalle, hän etsii ensimmäiseksi sieltä BIN-roomin. Se on näyttelyjärjestäjien keskuspaikka, missä komissaari luovuttaa vastuullaan olevat kokoelmat etukäteen sovittuna ajankohtana näyttelytoimikunnalle näyttelyn ajaksi ja vastaanottaa ne takaisin näyttelyn jälkeen.

Kummallakin kerralla (tämä koskee ainakin FIP-näyttelyitä) kokoelmat käydään läpi sivu sivulta, niin että vastaanottaja voi todeta saaneensa haltuunsa kaiken ilmoitetun materiaalin. Tämä myös kuitataan.

Luovutettaessa kokoelmia niiden pääasiallinen tarkistusvelvollisuus on näyttelyorganisaatiolla. Luovutushetkellä vastuu kokoelmista siirtyy komissaarilta näyttelyorganisaatiolle.

- 3.3. Komissaari valvoo kokoelmien pystytyksen ja tarkistaa kehyksiin asennetut kokoelmat ennen näyttelyn avaamista ja säännöllisesti myös näyttelyn aikana.

Tätä varten komissaarin matkavarusteisiin kuuluu teippiä, valokuvakulmia, pinsetit ym. Näyttelypaikalla joutuu usein korjaamaan jotain pientä paikoiltaan irronnutta kokoelmissa. Kannattaa varautua myös siihen, että näyttelykehykset ovat mallia, jossa kiinnityslistoja ei voi siirrellä pystysuunnassa kuten pohjoismaisissa kehyksissä. Muovitaskut voi tällöin joutua kiinnittämään jopa teipillä kehyksiin. Isäntien ratkaisut voivat muuten olla aika erikoisia, esimerkiksi Venäjällä kokoelmat liimattiin kehyksiin paperiliimalla.

- 3.4. Näyttelyn IREX-säännöt (näyttelykohtaiset erityissäännöt) kannattaa lukea huolellisesti etukäteen ja pitää ne mukanaan myös näyttelyn aikana. Komissaarin pitää tuntea säännöt ja osata vastata niihin liittyvin kysymyksiin. Tarvittaessa on pyydettävä lisäselvitystä näyttelytoimikunnalta.
- 3.5. FIP-näyttelyiden IREX-sääntöjen mukaisesti aitoutustodistukset tulee kiinnittää kunkin kokoelmasivun taakse. Esimerkiksi klassisissa kokoelmissa atesteja voi kuitenkin olla erittäin paljon, jopa satoja. Niiden kiinnittäminen takasivuille on epäkäytännöllistä, jopa mahdotonta. Tällöin komissaari voi ottaa ko. kokoelman atestit vastaan erillisenä nippuna. Näyttelyn aikana komissaari kantaa atesteja mukanaan eksperttiryhmän toiminnan päättymiseen saakka.
- 3.6. Komissaarin edellytetään olevan paikalla näyttelyn aikana silloin kun häntä voidaan tarvita: näyttelyä pystytettäessä ja purettaessa, komissaarikokouksissa, aitoustyöryhmän halutessa avata kehyksiä tarkastusta varten, virallisissa tilaisuuksissa kuten näyttelyn avajaisissa, päättäjäisissä ja palkintojenjakopäivällisillä jne. Komissaarikokous pidetään yleensä päivittäin. Ne osaltaan varmistavat, että komissaarit ovat päivittäin paikalla esimerkiksi kehysten avaamista varten.
- 3.7. Tarvittaessa komissaari asioi eksperttiryhmän kanssa. Mikäli eksperttiryhmä avauttaa suomalaisten kokoelmien kehyksiä, komissaarin on oltava paikalla valvomassa toimenpide.
- 3.8. Tarvittaessa komissaari vastaa tuomariston taholta arvostelun aikana esiin nouseviin kysymyksiin.
- 3.9. Komissaari informoi ja opastaa paikalla olevia näytteilleasettajia ja muita Suomesta saapuvia näyttelyvieraita. He tarvitsevat tietoja esim. siitä, mistä saa näyttelyluettelon, palmares-lippuja, milloin tulokset julkistetaan ym.
- 3.10. Komissaari tiedottaa näyttelyn suomalaisten kokoelmien tuloksista näytteilleasettajille, Liitolle ja keskeiselle filateeliselle lehdistölle heti kun tulokset ovat saatavissa. Tätä varten kannattaa varata etukäteen kännykkään tarvittavat matkapuhelinnumerot, jolloin tiedot on helppo lähettää tekstiviestinä.

4. Komissaarin tehtävät näyttelyn päätyttyä

- 4.1. Komissaari valvoo kokoelmien purkamisen ja vastaanottaa ne näyttelyorganisaatiolta BIN-roomissa sovittuna ajankohtana. Vastaanotettaessa kokoelmia niiden pääasiallinen tarkistusvelvollisuus on komissaarilla. Vastaanottohetkellä vastuu kokoelmista siirtyy näyttelyorganisaatiolta komissaarille.

- 4.2. BIN-roomissa kokoelmat pakataan ja sovitaan näyttelyorganisaation kanssa palautuksen yksityiskohdista. Kokoelmien lisäksi paluukuljetukseen kuuluvat mitalit, kunniakirjat ja -palkinnot, arvostelulomakkeet sekä näyttely- ja tulosluettelot.
- 4.3. Kokoelmien ja kaiken muun em. aineiston lähettäminen Suomeen tapahtuu aina näyttelyorganisaation laskuun. Paluukuljetus tapahtuu komissaarin ohjeiden mukaan tai halvinta mahdollista kuljetustapaa (maakuljetus) käyttäen.

Jos kokoelmat lähetetään näyttelyn järjestäjämästä takaisin kotimaahan lentorahtina, näyttelytoimikunta maksaa kustannukset Suomeen lentokentälle. Siitä eteenpäin komissaari vastaa niiden kuljetuksesta ja edelleen lähettämisestä. Suomen päässä tulevat kustannukset jaetaan näytteilleasettajien kesken ja komissaari kerää rahat jälkikäteen.

- 4.4. Mikäli komissaari kuljettaa kokoelmat mukanaan tulee EU:n ulkopuolisissa maissa huolehtia tullimuodollisuuksista kuten maahan saapuessa. Näyttelytoimikunta informoi etukäteen, miten ne on järjestetty.
- 4.5. Kotimaassa komissaari aikatauluttaa ja huolehtii kokoelmien ja muun aineiston palauttamisen näytteilleasettajille. Palautushetkellä vastuu kokoelmista siirtyy komissaarilta omistajille.
- 4.6. Komissaari kirjoittaa Liitolle komissaariraportin tehtävästään. Komissaariraporttina toimii yleensä Filatelisti-lehteen kirjoitettu, kuvallinen, noin 2-4 sivun laajuinen artikkeli näyttelystä.
- 4.7. Mikäli eksperttiryhmä antaa kirjallisia huomautuksia suomalaisten näytteilleasettajien kohteista, komissaari välittää ne kahtena kappaleena, toisen Liittoon ja toisen näytteilleasettajille. Näytteilleasettajan tulee kokoelman seuraavaan esittämiseen mennessä huomioida eksperttiryhmän huomautus (esimerkiksi hankkimalla atesti tietylle kohteelle) pistemenetyksen uhalla.
- 4.8. Saatuaan näyttelyorganisaatiolta kokoelmien osapisteet komissaari toimittaa ne näytteilleasettajien tietoon.
- 4.9. Komissaari kerää näytteilleasettajilta paluukuljetuksesta aiheutuvat lisäkulut syntyneiden kustannusten mukaisesti. Lisäkuluja voi syntyä lähinnä turvakuljetuslaatikon kuljettamisesta lentokentältä Liittoon, Liiton varastoon tai komissaarin kotiin. Mikäli mahdollista, lisäkuluja tulee välttää.
- 4.10. Komissaari laskuttaa Liittoa kuluistaan. Liiton matkustussäännön mukaan Liitto korvaa komissaareille 75 % matkakuluista. Lisäksi Liitto korvaa komissaareille aiheutuvia muita kuluja (näytteilleasettajille lähetetyt kirjeet jne.) esitettyjen kuittien mukaisesti.

Koska näyttelytoimikunta vastaa majoituskuluista paikan päällä ja maksaa noin yhden päivittäisen aterian korvaavaa päivärahaa kultakin päivältä, Liitto ei osallistu näihin kuluihin.

Komissaari ei peri tehtävistään palkkiota näytteilleasettajilta.